

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVIII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

24 лютого 2026

Київ 2026

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів ХХVІІІ підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. Т.В. МАРЕНИ, Київ: МДУ, 2026. с. 353

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 9 від 25 лютого 2026 року)

Редакційна колегія:

Голова Марена Т.В., в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Демидова Ю.О., проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали ХХVІІІ підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 24 лютого 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методик викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

© Маріупольський державний університет, 2026

Іванова Вікторія,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри раціонального
природокористування та охорони навколишнього середовища

Мороз Дмитро Олександрович,
магістр з екології,
Маріупольський державний університет

КОНЦЕПЦІЯ ЕКО-МІСТ У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ

Стрімкі зміни глобального клімату, зростання енергетичних потреб та деградація природних ресурсів формують нову парадигму розвитку міських територій. Міста стають ключовими гравцями у боротьбі зі зміною клімату, адже саме вони генерують більшість викидів парникових газів, споживають основну частку енергоресурсів і концентрують значну частину населення планети [1]. У цих умовах концепція еко-міст перетворюється на стратегічний напрям модернізації урбаністичних систем.

Для України питання формування еко-міст набуває особливої ваги в умовах післявоєнної відбудови. Руйнування інфраструктури створюють унікальне вікно можливостей для переосмислення міського простору. Вперше за десятиліття з'являється шанс не латати застарілі радянські конструкції, а будувати міста майбутнього – енергоефективні, кліматично стійкі, інклюзивні та технологічно розвинені. Маріуполь, який зазнав катастрофічних руйнувань, є одним із найяскравіших прикладів території, де концепція еко-міста може бути реалізована максимально повно [2].

Еко-місто – це не просто «зелене місто». Це складна система, що поєднує екологічні, соціальні та економічні компоненти сталого розвитку. Його структура базується на принципах енергоефективності, раціонального використання ресурсів, низьковуглецевої мобільності, циркулярної економіки, розвитку зелених зон та інтеграції інноваційних технологій. У центрі цієї концепції – людина, її комфорт, безпека та якість життя.

Однією з ключових тенденцій сучасного урбанізму є перехід від моделі «місто для автомобілів» до моделі «місто для людей». Це передбачає розвиток громадського транспорту, велосипедної інфраструктури, пішохідних просторів та зменшення транспортного навантаження. Досвід Копенгагена, Амстердама та Фрайбурга демонструє, що пріоритет екологічної мобільності не лише знижує викиди CO₂, а й підвищує рівень здоров'я населення та економічну активність міста [3].

Ще одним важливим елементом є енергетична трансформація. Еко-міста активно впроваджують відновлювані джерела енергії, будівлі з нульовим енергоспоживанням (nZEB), «розумні» мережі та системи енергоменеджмента. Приклад Масдар-Сіті демонструє, що навіть у складних кліматичних умовах можливо створити місто, яке працює переважно на сонячній енергії та мінімізує втрати ресурсів [4].

Значну роль відіграє і концепція «місто-губка», що активно застосовується у Китаї. Вона передбачає здатність міста поглинати, утримувати та повторно використовувати дощову воду, зменшуючи ризики підтоплень та забезпечуючи водну безпеку. Для України, де кліматичні ризики зростають, ця модель може стати одним із ключових інструментів адаптації.

У післявоєнних громадах України особливо актуальною є циркулярна економіка. Вона передбачає мінімізацію відходів, повторне використання матеріалів, локальну переробку та створення замкнених циклів ресурсів. Це дозволяє зменшити навантаження на довкілля, скоротити витрати та створити нові робочі місця. Європейські міста, такі як Любляна та Гельсінкі, вже демонструють ефективність таких підходів.

Важливою складовою еко-міста є цифровізація. Інтелектуальні системи управління транспортом, енергетикою, водними ресурсами та відходами дозволяють оптимізувати міські процеси, зменшувати втрати ресурсів та підвищувати ефективність управління. Сінгапур, Барселона та Таллінн є прикладами міст, де цифрові технології стали основою міської стратегії.

Для України розробка концепції еко-міст має спиратися на комплексний підхід. Важливо враховувати не лише технічні та екологічні аспекти, а й соціальні: доступність житла, інклюзивність, участь громади у прийнятті рішень, розвиток локальної економіки. Еко-місто – це простір, де мешканці не лише живуть, а й активно формують середовище навколо себе.

Алгоритм впровадження концепції еко-міст у післявоєнних громадах України включає:

- оцінку екологічних та інфраструктурних втрат;
- визначення стратегічного бачення розвитку;
- формування інтегральної моделі еко-міста;
- впровадження енергоефективних технологій;
- розвиток сталої мобільності;
- створення зелених коридорів та екосистемних мереж;
- цифровізацію управління;
- залучення громадськості;
- моніторинг та корекцію результатів.

Реалізація цих етапів дозволить створити міські системи, здатні протистояти екологічним, економічним та соціальним викликам. Еко-міста сприятимуть зменшенню

вуглецевого сліду, підвищенню енергоефективності, покращенню якості життя населення та інтеграції України в європейський простір.

Таким чином, концепція еко-міст є ключовим напрямом відбудови України. Вона поєднує екологічну безпеку, інноваційність та соціальну орієнтованість, створюючи можливість формування сучасних, стійких та конкурентоспроможних міських просторів, здатних забезпечити довгостроковий розвиток та підвищення добробуту населення.

Література

1. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації: аналіт. доповідь / [С.П. Іванюта, О. О. Коломієць, О. А. Малиновська, Л. М. Якушенко]; за ред. С. П. Іванюти. К. : НІСД, 2020. 110 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/dop-climate-final-5_sait.pdf
2. План відновлення України: матеріали Конференції з питань відновлення України (URC 2022), Лугано, 4–5 лип. 2022 р. URL: <https://recovery.gov.ua>
3. Нова програма розвитку міст (New Urban Agenda): затверджена на Конференції ООН з житла і сталого міського розвитку (Хабітат III). Кіто, 2016. URL: <https://habitat3.org/the-new-urban-agenda>.
4. Кобзар Ю. Як воно жити в «найрозумніших містах» світу: BBC опитав мешканців п'яти Smart Cities. URL: <https://www.unian.ua/tourism/news/smart-cities-yakim-ye-zhittya-u-rozumnih-mistah-nashogo-chasu-12704901.html>

Мітюшкіна Христина,
кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри
раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища,
Маріупольський державний університет

ЗАГАЛЬНІ ТРЕНДИ ГЛОБАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА ТА СПОЖИВАННЯ ОСНОВНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

Роль енергетики у розвитку людства є, без перебільшення, визначальною. Основні зусилля країн світу спрямовані на забезпечення енергетичної незалежності. Глобальне споживання енергії продовжує зростати майже безперервно. Аналіз сучасних тенденцій, проведений в роботі, показує, що з 2015 р., зростання становило близько 2 % щороку, що